

UZZIŅAI

Aprūpe un atbalsta sniegšana iedzīvotājiem mājās ir augstas prioritātes pakalpojums, jo lielāko daļu aprūpes un atbalsta nevar atlikt uz citu dienu, neradot papildu apdraudē-

jumu klientam, norādījusi Labklājības ministrija. Aprūpe mājās ir pakalpojumi iedzīvotāju dzīvesvietā viņu pamatvajadzību apmierināšanai, kuras objektīvu apstākļu dēļ nevar sevi aprūpēt.

Pakalpojums jānodrošina arī pandēmijas apstākļos

Arī "Covid-19" pandēmijas apstākļos aprūpe mājās jānodrošina. To dara, stingri ievērojot noteiktos epidemioloģiskās drošības pasākumus un higiēnas prasības, kā arī pārskatot klientiem sniegtās aprūpes intensitāti, nosakot primāri veicamos darbus, kas neietekmē personas pamatvajadzību nodrošināšanu. Piemēram, māju uzkopt nevis divas reizes nedēļā, bet vienu reizi divās nedēļās. Organizējot klientu ēdināšanu, nepieciešams izmantot termiski apstrādājamus traukus.

Arī tad, ja aprūpējamā cilvēka

ģimenes locekļi iepriekšējo divu nedēļu laikā ir bijuši ārvalstīs "Covid-19" skartajās valstīs vai atrodas karantīnā, vai arī aprūpējamam ir bijis kontakts ar personu, kurai konstatēta vīrusa slimšana, kā arī gadījumos, kad pats aprūpējamais saslimst ar "Covid-19", turpinot ārstēties mājās, ievērojot visus piesardzības pasākumus, jāturpina sniegt nepieciešamos pakalpojumus. Savukārt, ja aprūpētājiem ir aizdomas, ka viņi varētu būt inficējušies, kategoriski aizliegts veikt darba pienākumus. □

Ministru kabineta noteikumi "Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem" nosaka, kāda veida sociālo aprūpi mājās pamatvajadzību apmierināšanai jānodrošina pakalpojuma sniedzējam klientiem, kuri objektīvu apstākļu dēļ nevar sevi aprūpēt:

palīdzību personīgās higiēnas nodrošināšanā;

palīdzību apģērbties un noģērbties, gultas veļas nomaiņu;

palīdzību iekļūt gultā un izkļūt no tās, pozicionēšanu un pārvietošanos;

ēdiena gatavošanu un palīdzību paēst;

pārtikas produktu, medikamentu un citu sīkpreču piegādi;

palīdzību mājvietas uzkopšanā;

ārstniecības personas izsaukšanu, atbalstu medikamentu lietošanā;

palīdzību sadarbībā ar dažādām institūcijām (piemēram, samaksāt rēķinus);

kurināmā piegādi telpās, krāsns kurināšanu;

citus pakalpojumus atbilstoši līgumam, kas noslēgts starp klientu un pakalpojuma sniedzēju, kas nodrošina aprūpi mājās, vai atbilstoši sociālā dienesta noteiktajam veicamo darbu apjomam.

Aprūpējamo skaits pašvaldībās nepalielinās, ar darbu tiek galā

Vēsturiskajā Cēsu rajonā - Līgatnes, Pārgaujas, Raunas un Vecpiebalgas novadā - aprūpi mājās nodrošina sociālo dienestu aprūpētāji, Amatas novadā - Zaubes, Nītaures un Skujenes pagastā - strādā aprūpētāji, bet Drabešu un Amatas teritorijā darbojas sociālā pakalpojuma "Aprūpe mājā" aprūpes vienība. Cēsu, Priekuļu un Jaunpiebalgas novadā aprūpi mājās sniedz Latvijas Samariešu apvienības pakalpojums "Samariešu atbalsts mājās".

Aprūpes mājās pakalpojumus turpinās, ievērojot papildu drošību, kā arī izvērtējot konkrētu pakalpojumu nepieciešamību.

Amatas novadā sociālā pakalpojuma "Aprūpe mājās" vienība darbojas Drabešu un Amatas pagasta teritorijā. Novada pašvaldības Sociālā dienesta vadītāja Vaira Zauere skaidro, ka aprūpējamo skaits vidēji nemainīgs, vien ārkārtējās situācijas dēļ, lai ievērotu piesardzību, rēķinoties, ka klienti ir augsta riska grupa, ir ierobežots ārstu apmeklējums.

Raunas novada Sociālā dienesta vadītāja Ieva Ozola apstip-

rina, ka darbs ar aprūpes mājās klientiem turpinās: "Visaktuālākais uzdevums ir pārtikas sagādāšana klientam. Domājams, šobrīd aprūpētāji ir tie cilvēki, kuriem visbiežāk nākas apmeklēt veikalus, jo aprūpējamie jāturpina nodrošināt ar nepieciešamo, taču pašus klientus patlaban gan uz veikalu nevedam." Tāpat vadītāja skaidro, ja nav atcelta ārsta vizīte, cilvēki tiek nogādāti arī pie medicīnas speciālista. Savukārt, izvērtējot, no kādiem pakalpojumiem ārkārtējās situācijas laikā jāatsakās, nolēmts, ka klienti netiek vesti mazgāties publiski pieejamās dušās, kādas ir Raunā, bet gan iespēju robežās nomazgāti mājās, kaut izlīdzoties ar ūdens bļodu. Kopumā Ieva Ozola vērtē, ka cilvēki ir mierīgāki nekā pavasarī: "Tagad jau situāciju pieņem kā pašsaprotamu. Protams, kādam ir iebildumi, ka netiek uz dušu, tomēr drošība ir pirmajā vietā. Pavasarī bija lielāka neizpratne, protestēšana. Tagad cilvēki pieraduši." Raunas Sociālais dienests ir saņēmis arī valsts sagādātās vairākkārt lietotām aizsargmaskas, kas nogādātas arī aprūpes mājās klientiem, bet tās iespējams saņemt arī ikvienam trūcīgam vai maznodrošinātam novada iedzīvotājam.

Lai gan Vecpiebalgas novadā oktobra beigās bija "Covid-19" uzliesmojums, sasniedzot gandrīz simt saslimušos, patlaban novadā vīrusa inficēto skaits varē no viena līdz pieciem, un ir brīži, kad nav neviena saslimušā. Arī aprūpes mājās pakalpojumi tiek sniegti ierastajā kārtībā, vien

ievērojot atbilstošus papildu drošības pasākumus. Sociālā dienesta vadītājas vietnieks Ivars Sakss vienīgi norāda: "Klienti, kurus aprūpē mājās un kuri saņēma skolas virtuvē gatavotās siltās pusdienas, gan šo maltīti nesāņem. Klients var individuāli vienoties ar aprūpētāju, kurš sagatavotu siltu ēdienu, tas darīts arī iepriekš. Aprūpējamo skaits nav mainījies, tas ir neliels, tāpēc viena aprūpētāja var sniegt pakalpojumu visiem, kam tas vajadzīgs. Aprūpējamie cilvēki ļoti dažādi uztver informāciju par vīrusu, daļa ir sabijušies, citi uztver ļoti mierīgi, lai gan medijos bieži vien ir ļoti sakāpināta informācija par "Covid-19", kā arī mēdz būt neizprotami valdības lēmumi, tāpat jāreķinās ar ierobežojumiem, kas jāievēro. Bet sociālie darbinieki arvien ir sazvānāmi, sasniedzami arī attālināti, un mēs risinām visus nepieciešamos jautājumus."

Cēsu pašvaldības aģentūras "Sociālais dienests" sociālā darbiniece, kas atbild par aprūpi mājās, Dagmāra Saulīte skaidro, ka arī Cēsu novadā nav būtiski mainījies cilvēku skaits, kam jāsniedz šis pakalpojums: "Šajā ziņā kovids pagaidām neko nav ietekmējis, visiem, ievērojot drošības pasākumus, aprūpe tiek sniegta līdzšinējā apmērā, kā arī šiem klientiem ir izdalītas sejas aizsargmaskas. Bet, protams, seniori, aprūpes mājās pakalpojuma saņēmēji, ir satraukušies par situāciju valstī, tas ir jūtams." □

Izaicinājums- atrast aprūpētājus kovidā pacientiem

Latvijas Samariešu apvienība aprūpi patlaban Cēsu novadā sniedz 20 aprūpējamiem, Priekuļu – 23, kā arī diviem Jaunpiebalgas novadā.

Viesturs Kleinbergs, dienesta "Samariešu atbalsts mājās" vadītājs, apstiprina, ka vēsturiskajā Cēsu rajonā situācija būtiski nav mainījies: "Kopumā teiktu, ka turpinām darbu tādā pašā ritmā, tikai ar paaugstinātu uzmanību. Sniedzot pakalpojumus, esam ievērojuši, ka vairāk cilvēku vēlas, lai viņiem mājās piegādātu pārtiku, jo baidās doties uz veikalu. Kopumā sabiedrībai tiek ieteikts apmeklēt veikalus iespējami retāk, bet mūsu darbiniekiem tieši tas jādara vēl biežāk, mēs nevaram izvairīties no sabiedriskām vietām, jo pārtikas produktu sagāde jānodrošina, cilvēki jāved pie ārstiem. Aizvešana pie ārsta kļuvusi sarežģītāka – kā pieteikt cilvēku, pārliecināties, ka vizīte nav atcelta. Klientu vidū ļoti liela spriedze nav manāma, bet jūtams, ka viņi vēlas vairāk parunāties, jo daļai tomēr ir satraukums par notiekošo. Daudziem darbinieku emocionālais atbalsts

nepieciešams vairāk."

V.Kleinbergs skaidro, ka pakalpojumu skaits netiek samazināts, izņemot gadījumos, ja klients ir "Covid-19" kontaktpersona vai arī konkrētajā novadā ir augstāka saslimstība. Tad, piemēram, tiek izvērtēts, ka noteikto laiku var neveikt mājās uzkopšanu, bet turpinās pārtikas piegādi. Tomēr vēsturiskajā Cēsu rajonā šādi izņēmumi nav nepieciešami: "Konceptuāli šādai situācijai esam gatavi, nepieciešamības gadījumā varam mainīt darba organizāciju, vienojoties gan ar cilvēku, gan sociālo dienestu. Novados, kur jāaprūpē ar vīrusu saslimušie, šos cilvēkus aprūpē darbinieks, kurš nedodas pie veselajiem klientiem, lai gan izmanto papildu aizsardzības līdzekļus, kombinezonus. Esam izsludinājuši arī vakanci, meklējam darbiniekus, kuri būtu gatavi aprūpēt tieši "Covid-19" slimniekus, jo pakalpojuma saņēmēju lokā ir cilvēki, kuri bijuši "Covid-19" slimnieki, ir izrakstīti no slimnīcas, nav inficēti, bet joprojām var būt "Covid-19" pozitīvi."

Nepieciešamo darbinieku

nodrošināšana ir aktuāla, jo arī darbinieki slimo atšķirībā no laika pirms epidēmijas, kad, ja cilvēkam bija iesnas, viņš pats izvērtēja, nākt uz darbu vai nenākt, tad šobrīd ikviens ar jebkādam augšējo elpceļu saslimšanas pazīmēm paliek mājās ārstēties un darbā neierodas. Darbā esošajiem cilvēkiem tiek nodrošināti individuālie aizsardzības līdzekļi, lai pasargātu aprūpētājus no iespējamās inficēšanās. Tiek lietotas gan maskas, gan cimdi, gan pastiprināti izmantoti arī dezinfekcijas līdzekļi. Šobrīd, atšķirībā no pavasara, kad bija situācijas, kad tos nevarēja iegādāties, to ir pietiekami. Ar aizsargmaskām tiek nodrošināti arī klienti." □

Lappusi sagatavoja
IVETA ROZENTĀLE

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds